

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 Rs 398296 21 Rev
Sarajevo, 02.09.2021. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija: Amre Hadžimustafić, kao predsjednice vijeća, Slavice Čindrak i Fatime Mrdović, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice M. B.-M. iz S., protiv tuženog R. G. T. C. d.o.o. S., radi novčanog potraživanja iz radnog odnosa, odlučujući o reviziji tužiteljice na presudu Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Rs 398296 15 Rsž od 11.11.2020. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 02.09.2021. godine, donio je sljedeću:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj: 65 0 Rs 398296 13 Rs od 07.05.2015. godine tuženi je obavezan tužiteljici, za period od 20.02.2012. do 31.03.2013. godine, isplatiti na ime:

- toplog obroka ukupan iznos od 439,09 KM sa zakonskom zateznom kamatom na pojedinačne mjesečne iznose kako je to u presudi navedeno,
- naknade za prevoz ukupan iznos od 66,60 KM sa zakonskom zateznom na pojedinačne iznose kako je u presudi navedeno,
- naknade za korištenje godišnjeg odmora za 2012. godinu iznos od 584,50 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 01.01.2013. godine,
- razlike plata ukupan iznos od 15.239,30 KM sa zateznim kamatom na pojedinačne mjesečne iznose kako je u presudi navedeno,
- na ime manje isplaćene plaće po osnovu usklađivanja sa bruto satnicom zbog povećanja troškova života više od 5% u nominalnom iznosu za sve plaće pojedinačno ukupan iznos od 464,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom za svaki mjesec pojedinačno počev od prvog dana narednog mjeseca za prethodni mjesec, pa do konačne isplate, kako je u presudi navedeno.
- da za utvrđene razlike plaća uplati doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fondu penzijsko i invalidskog osiguranja FBiH u ukupnom iznosu od 5.233,91 KM,

te da tužiteljici naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 3.603,60 KM od 20.12.2013. godine pa do isplate, sve u roku od 15 dana

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Rs 398296 15 Rsž od 11.11.2020. godine žalba tuženog je uvažena, prvostepena presuda preinačena, tako što je u cijelosti odbijen tužbeni zahtjev kao neosnovan.

Odbijena je tužiteljica sa zahtjevom za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu.

Blagovremeno podnesenom revizijom tužiteljica pobija drugostepenu presudu zbog pogrešne primjene materijalnog prava i povrede odredbi ZPP-a, s prijedlogom da se revizija usvoji pobijana presuda preinači, odbije žalba tuženog i potvrdi prvostepena presuda ili da se drugostepena presuda ukine i predmet vrati na ponovni postupak.

Tuženi je izjavio odgovor na reviziju, kojim je predložio da se revizija odbije kao neosnovana.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga iz revizije i po službenoj dužnosti, u smislu odredbe člana 241. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP-a), koji se u ovom predmetu primjenjuje na osnovu člana 106. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, revizijski sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Revizija nije osnovana.

U odnosu na prigovore povreda odredaba parničnog postupka, revizijski sud konstatuje da revidentica ne navodi koje povrede postupka pred drugostepenim sudom su učinjene, zbog čega su ovi prigovori ocijenjeni paušalnim i kao takvi odbijeni.

Ocjenjujući prigovore pogrešno primjene materijalnog prava revizijski sud je pošao od činjenica utvrđenih u postupku:

- tužiteljica je sa tuženim u spornom periodu imala više zaključenih ugovora o radu na određeno vrijeme. Probni rad je zasnovala odlukom tuženog od 17.02.2012. godine, a ugovore o radu na određeno za period od 01.4.2012. godine za vrijeme do 30.06.2012. godine, zatim od 01.10.2012. godine do 31.12.2012. godine, te od 01.01.2013. godine do 31.03.2013. godine, sve za radno mjesto viši referent za opće pravne poslove;
- Odlukom o prestanku radnog odnosa od 31.03.2013. godine, tužiteljici je prestao radni odnos kod tuženog;
- U toku postupka provedeno je vještačenje po vještaku finansijske struke A. A. iz S., koja je izvršila obračun naknada za topli obrok, naknade za regres i prevoz na posao u skladu sa Kolektivnim ugovorom o pravima i obavezama poslodavaca i zaposlenika za djelatnost trgovine, ugostiteljstva i turizma, te razliku plaća sa povećanjem troškova života po istom kolektivnom ugovoru i Odluci Vlade F BiH broj 299/08, na osnovu kojeg nalaza je utvrđena razlika naknade za ishranu za sporni period od ukupno 439,09 KM, razlika naknade za prevoz na posao i sa posla od 66,60 KM, razlika plaće na osnovu usklađivanja bruto satnice sa povećanjem troškova života većih od 5% u ukupnom iznosu od 464,00 KM i na to doprinosi za PIO od 154,65 KM i razlika između

¹ Službene novine FBiH, br. 53/03, 73/05 i 19/06

obračunate i isplaćene plaće u ukupnom iznosu od 15.239,30 KM, te doprinosi za PIO na utvrđenu razliku plaće u iznosu od 5.079,26 KM;

Tužiteljica tužbom uređenom u toku postupka traži isplatu svih razlika naknada i plaća, preciziranih prema nalazu vještaka sa zakonskim zateznim kamata od dospijuća svakog od tih potraživanja na mjesečnom nivou, primjenom Kolektivnog ugovora o pravima i obavezama zaposlenika i poslodavaca za djelatnost trgovine, ugostiteljstva i turizma na području F BiH² (dalje GKU za trgovinu).

Tuženi je osporio tužbeni zahtjev tužiteljice ističući prigovor da je tužiteljica u spornom periodu uglavnom bila na bolovanju, pa iz tog razloga osporava u potpunosti potraživanje naknada za ishranu, naknadu troškova prevoza sa posla na posao, da nije ni koristila godišnji odmor, a osporava i zahtjev u preostalom dijelu u odnosu na potraživanja razlike po osnovu usklađivanja plaća zbog povećanja troškova života, u osnovu na primjenu GKU za trgovinu čiju primjenu tužiteljica traži, jer je tuženi u 100% u privatnom vlasništvu, a ne u državnom ili većinskom državnom vlasništvu.

Prvostepenom presudom je udovoljeno tužbenom zahtjevu u cijelosti, primjenom GKU za trgovinu, dok drugostepeni sud uvažava žalbu tuženog, preinačio prvostepenu presudu i u cijelosti odbija tužbeni zahtjev. Kao razloge odbijanja zahtjeva navodi se da GKU za trgovinu nije primjenjiv na preduzeća sa privatnim kapitalom, da sud ne može utvrđivati usklađivanje satnice sa troškovima života na osnovu Odluke Vlade Federacije, a da tužiteljica nije ni dokazala po kom osnovu traži razliku naknada i da je koristila godišnji odmor 2012. godine.

Revizija osporava stav drugostepenog suda, da se GKU za trgovinu ne može primijeniti na društva sa privatnim kapitalom, pozivanjem na prigovor diskriminacije po osnovu članstva u udruženju iz Zakona o zabrani diskriminacije.

Sporna odredba člana 3. GKU za trgovinu iz 2000. godine je propisivala:
„Ovaj ugovor primjenjuje se u svim preduzećima sa državnim, odnosno većinskim državnim kapitalom na području Federacije BiH.“

Kako je tužena društvo ograničene odgovornosti sa privatnim kapitalom, drugostepeni sud nalazi da nema osnova za primjenu GKU za trgovinu primjenom navedene odredbe. Ovakav stav drugostepenog suda, Vrhovni sud Federacije je već izrazio u svojim ranijim odlukama (58 0 Rs 042840 13 Rev od 17.04.2015. godine i dr.), a u tom smislu stav nije izmijenjen, pa pobijana presuda slijedi sudsku praksu ovog suda.

Takav stav se zasniva na primjeni jezičkim tumačenjem jasne odredbe GKU za trgovinu iz 2000. godine koji je donesen primjenom tada važećeg Zakona o radu³ (dalje ZR) koji je u odredbi člana 111. propisivao mogućnost zaključivanja kolektivnih ugovora za teritoriju Federacije BiH, za područje jednog ili više kantona, određenih djelatnosti, jednog ili više poslodavca.

² Službene novine FBiH br. 53/00;

³ Službene novine F BiH br. 43/99,32/00 i 29/03

Dalje u odredbi člana 112. ZR je bilo propisano da na strani zaposlenika kod zaključivanja kolektivnih ugovora može biti sindikat ili više njih, a na strani poslodavca poslodavac, više njih ili udruženje poslodavca.

Do formiranja udruženja poslodavaca na strani poslodavca kod zaključivanja kolektivnih ugovora propisano je da može biti Vlada Federacije BiH.

Na temelju tih odredbi, između Saveza samostalnih sindikata BiH i Vlade F BiH je zaključen prvo Opći kolektivni ugovor za teritoriju Federacije BiH⁴ (dalje OKU iz 2000. godine).

Međutim, pojedinačni kolektivni ugovori, kao što je i GKU za trgovinu zaključen između Sindikata radnika trgovine BiH Sarajevo i Ministarstva trgovine F BiH dana 30.11.2000. godine odnosio se samo na prava i obaveze zaposlenika kod poslodavca koji su preduzeća sa državnim ili većinski državnim kapitalom, jer je resorno Ministarstvo imalo ovlaštenje samo da utvrdi prava i obaveze u odnosu na poslodavce nad kojim ima neka prava.

Za preduzeća u privatnom vlasništvu postojala je mogućnost da u dogovoru sa sindikatom donesu posebne kolektivne ugovore ili da se formira Udruženje poslodavaca u Federaciji i donese kolektivni ugovor za određenu djelatnost kojim bi se regulisala prava i obaveze kako zaposlenika tako i poslodavaca koji su u privatnom vlasništvu.

Kako je tek 2005. godine, zaključen novi Opći kolektivni ugovor za Federaciju BiH⁵(dalje OKU iz 2005. godine), koji su potpisali na strani poslodavca Vlada Federacije BiH i Udruženja poslodavca Federacije BiH, a na strani zaposlenika Savez samostalnih sindikata BiH, kojim je po članu 44. stav 2. prestao da važi OKU iz 2000. godine, odredbom člana 39. OKU iz 2005. godine propisano da će samostalni sindikati područne djelatnosti udruženi u Savez samostalnih sindikata BiH, zaključivati kolektivne ugovore za područne djelatnosti u kojoj djeluju sa odgovarajućim resornim ministarstvima Vlade F BiH i odgovarajućim udruženjima poslodavaca područja djelatnosti udruženih u Udruženje poslodavaca F BiH. Za usklađivanje postojećih kolektivnih ugovora područja djelatnosti ostavljen je rok od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog kolektivnog ugovora.

Novi GKU za trgovinu nije donesen ni do isteka roka iz novog Zakona o radu Federacije BiH⁶, a GKU za trgovinu iz 2000 god. nije usklađen ni u roku od 120 dana, pa je njegova primjena prestala (član 182. stav 2.).

Novi GKU za trgovinu donesen je i objavljen u Službenim novinama Federacije BiH tek 2018. godine⁷, a zaključen je između Grupacije poslodavaca za djelatnost trgovine pri Udruženju poslodavaca u Federaciji BiH na strani poslodavaca i Sindikata radnika iz trgovine i uslužnih djelatnosti na strani radnika. Tim novim GKU za trgovinu propisana je njegova primjena za sve poslodavce i zaposlene bez obzira na strukturu vlasništva.

Sporno pravno pitanje odnosi se na postojanje diskriminacije- različitog postupanja prema tužiteljici kao zaposlenici preduzeća u privatnom vlasništvu, u odnosu na zaposlenike u državnim ili većinski državnim preduzećima, jer se GKU za trgovinu iz 2000. godine primjenjuje samo na njih, a kao zaštićenu osnovu po kojoj je izvršeno različito postupanje nalazi u tome što tuženi nije bio član udruženja poslodavaca.

⁴ Službene novine F BiH br. 19/2000;

⁵ Službene novine F BiH, br. 54/05;

⁶ Službene novine F BiH br. 26716 I 89/18;

⁷ Službene novine F BiH br. 28/18;

Član 2. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije⁸ (dalje ZZD), propisuje da diskriminacija podrazumijeva svako različito postupanje, uključujući isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojem licu ili grupi lica na osnovu njihove/og.... članstva u udruženju...

Iz činjenica koje su utvrđene jasno proizilazi da prema tužiteljici nije različito postupljeno, jer u postupku nije dokazano da je tuženi kao poslodavac prema njoj postupao različito u odnosu na druge zaposlenike. Kod različitog postupanja kao elementa diskriminacije, bitno je pokazati da je tužiteljica drugačije tretirana u odnosu na druge osobe ili grupe osoba koje su se našle u relativno istoj situaciji. Te druge osobe se nazivaju „komparatori“.

S druge strane zaštićeni osnov na koji se tužiteljica poziva odnosi se na članstvo u udruženju iz člana 2. ZZD, ali da bi postojala diskriminacija jedne osobe u odnosu na drugu po zaštićenju osnovi, prema toj osobi mora biti različito postupanje zbog njenog članstva u udruženju.

U konkretnom slučaju tužiteljica smatra da je ona dovedena u nepovoljnu situaciju zbog toga što tuženi nije bio član Udruženja poslodavca, što ne može biti osnov zaštite za tužiteljicu, jer se članstvo u udruženju odnosi na tuženog.

Dakle, nema osnova za utvrđenje postojanja neposredne diskriminacije iz člana 3. stav 1. ZZD.

Ispitujući osnov za posrednu diskriminaciju iz člana 3. stav 2. ZZD revizijski sud, analizirajući odredbu člana 3. GKU za trgovinu iz 2000. godine, zaključuje da navedena odredba stvara razlike u primjeni kod zaposlenika koji su bili u radnom odnosu kod poslodavca u državnom ili većinski državnom vlasništvu i poslodavca u privatnom vlasništvu, ali ta razlika ima objektivno opravdanje i teži legitimnom cilju, jer je Vlada Federacije sa Savezom Samostalnih sindikata BiH zaključila OKU iz 2000. godine, čime je ispunila obavezu iz tada važećeg člana 112. stav 3. ZR, ali nije mogla u ime Udruženja poslodavca koje nije bilo formirano odlučivati o pravima i obavezama za pojedine djelatnosti, osim za preduzeća koja su bila u državnom ili većinski državnom vlasništvu.

Tek novim OKU iz 2005. godine na strani poslodavca osim Vlade F BiH učestvovalo je i Udruženje poslodavaca Federacije BiH, ali je novi GKU za trgovinu donesen tek 2018. godine koji se ne može primijeniti na potraživanja revidentice koja su predmet ovog spora.

Iz toga ovaj sud zaključuje da nije bilo ni posredne diskriminacije u primjeni člana 3. GKU za trgovinu iz 2000. godine, odnosno da tužiteljica nije dokazala postojanje vjerovatnosti u različito postupanje tuženog prema njoj, pa su prigovori revizije u tom smislu odbijeni kao neosnovani.

Ostali razlozi iz revizije odnose se na pogrešno utvrđeno činjenično stanje, koji prigovori ne mogu biti isticani u reviziji po članu 240. stav 2. ZPP.

Slijedom navedenog kako je materijalno pravo pravilno primijenjeno u pobijanoj odluci drugostepenog suda, to je revizijski sud primjenom člana 248. ZPP-a reviziju odbio kao neosnovanu.

⁸ Službeni glasnik BiH br. 59/09 i 66/16;

Predsjednica vijeća
Amra Hadžimustafić, s.r.